

**Приватний вищий навчальний заклад
«Медико-Природничий Університет»**

м. Миколаїв

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна	Історія психології
Освітньо-професійна програма	Психологія
Освітньо-професійний ступінь	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	С4 «Психологія»
Галузь знань	С «Соціальні науки, журналістика та інформація»
Статус дисципліни	Обов'язкова
Форма навчання	Очна
Рік навчання/семестр	I рік, семестр 1
Кількість кредитів ECTS/ Обсяг	Кредитів 5 усього годин 150 лекцій 24 семінарські 48 самостійна робота 78
Викладач ІІІ	Литовченко В.П.
Е-mail, контактний телефон викладача	
Посилання на сайт	
Консультації	За графіком впродовж навчального року
Анотація до курсу	Історія психології – галузь психологічної науки, що займається вивченням розвитку уявлень про психіку протягом багатьох століть і їх оформлення у категоріальний апарат сучасної психології. Передумови для вивчення дисципліни – «Історія психології» є своєрідним вступом до обов'язкових психологічних дисциплін.
Мета та завдання курсу	Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення здобувачів з історично закономірною зміною поглядів на психічне від прадавніх часів до сьогодення. Основне завдання навчальної дисципліни – засвоєння здобувачами знань про особливості становлення психологічних знань на різних етапах становлення розвитку науки; отримання ними навичок об'єктивного аналізу суті психологічних категорій на різних історичних етапах з урахуванням їх сучасного звучання та навичок прогнозування подальшого розвитку психологічної науки; формування у курсантів наукового світогляду та розуміння історичних основ і передумов становлення психологічних знань. Знання: На понятійному рівні – основні методологічні та теоретичні категорії, поняття, що визначають зміст навчального предмету «Історія психології», його структуру в розрізі загального процесу пізнання психічного.

	Описувати: конкретні психічні явища, знати та вміти правильно застосовувати відповідні методологічні підходи в історичному аспекті. Уміння: Розуміти якісні зміни та оновлень, що відбуваються на сучасному етапі пізнання психічного. Визначати останні зміни та доповнення, що спричинені впливом постпозитивістських та мостомодерністських концепцій. Пояснювати зміст культурної психології. Застосовувати знання: на рівні відтворення – правильно оцінювати сутність та зміст процесу пізнання психічного, орієнтуватися в сучасних психологічних напрямках та школах; на творчому рівні – використовувати свої внутрішні якості у підвищенні ефективності професійної діяльності, досліджувати комунікативно-інтерактивні явища. Навички: Упорядковувати набуті знання у вигляді виконання індивідуальних завдань. Аргументовано обговорити та пояснити особливості історії психології як інтегративної наукової дисципліни та її значення для побудови несуперечливого теоретичного концепту психічного.
--	--

Програмні результати навчання

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї.

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 9. Здатність працювати в команді.

ЗК 10. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові:

СК 03. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема в контексті організації заходів раннього втручання).

СК 11. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Програмні результати навчання, методи навчання та контроль рівня їх досягнення здобувачами вищої освіти

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, відстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до особливостей співрозмовника в умовах міжособистісної взаємодії.

ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб відповідно до віку.

ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога, що визначають професійну поведінку і стосунки з людьми в суспільстві.

ПРН 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПРН. 19. Враховувати індивідуальну варіативність становлення людини як індивіда,

особистості, суб'єкта діяльності.

Зміст курсу

№ з/п	ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет, завдання і методи історії психології	2
2	Тема 2. Принципи та методи історико-психологічного дослідження	4
3	Тема 3. Психологія стародавнього світу	4
4	Тема 4. Дослідження мови тіла та душі в епоху Середньовіччя та Відродження	4
5	Тема 5. Філософська і психологічна думка в епоху Наукової революції.	2
6	Тема 6. Епоха Просвітництва і рух філософсько-психологічної думки	2
7	Тема 7. Психологія ХІХ століття. Психологія в період відкритої кризи (10-30-ті роки ХХ століття).	4
8	Тема 8. Розвиток психології в Україні.	2
	Усього:	24
№ з/п	ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет, завдання і методи історії психології	2
2	Тема 2. Принципи та методи історико-психологічного дослідження	6
3	Тема 3. Психологія стародавнього світу	6
4	Тема 4. Дослідження мови тіла та душі в епоху Середньовіччя та Відродження	6
5	Тема 5. Філософська і психологічна думка в епоху Наукової революції.	6
6	Тема 6. Епоха Просвітництва і рух філософсько-психологічної думки	8
7	Тема 7. Психологія ХІХ століття. Психологія в період відкритої кризи (10-30-ті роки ХХ століття).	8
8	Тема 8. Розвиток психології в Україні.	6
	Усього:	48
№ з/п	ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	Кількість годин
1	Тема 1. Історія психології як наука 1. Персоналістична та натуралістична концепції історії науки 2. Принципи історико-психологічного аналізу 3. Завдання історії психології	10
2	Тема 2. Психологія античності 1. Мілетська школа 2. Школа елеатів 3. Філософія Емпедокла	10
3	Тема 3. Психологія в епоху Середньовіччя та Відродження 1. Етап апологетики 2. Етап патристики 3. Етап схоластики 4. Зростання інтересу до природи і розвиток натурфілософії 5. Поверненню до досліджень проблем, які були провідними в античності.	8
4	Тема 4. Розвиток психології 17 -го сторіччя 1. Розробка методів, шляхів і прийомів вивчення природи 2. Розвиток психології в рамках філософських вчень про свідомість 3. Удосконалення інтроспективного методу дослідження	10

	4. Механістичний детермінізм	
5	Тема 5. Психологічні ідеї епохи Просвітництва 1. Наукові погляди французьких просвітників 2. Матеріалістичний напрям у філософії французького Просвітництва 3. Асоціанізм як психологічна школа 4. Розвиток психологічної термінології	10
6	Тема 6. Розвиток психології в XIX столітті 1. Пошук об'єктивного методу вивчення душевного життя 2. Переорієнтація психологічної науки в напрямі природознавства 3. Ідеї активності душі, апперцепції, ролі несвідомого 4. Спроба перегляду предмету психології 5. Психофізика. Психофізіологія.	10
7	Тема 7. Передумови виділення психології в самостійну науку 1. Внутрішня перцепція 2. Ефект «центрального гальмування» як основа довільної поведінки людини 3. Гіпотеза паралелізму 4. Позитивістський функціоналізм	8
8	Тема 8. Психологія на межі XIX -XX століть 1. Структуралізм 2. Функціоналізм 3. Описова психологія	12
	Усього:	78

Пререквізити	«Історія психології» є своєрідним вступом до обов'язкових та вибіркових психологічних дисциплін.
Кореквізити	«Вступ до спеціальності», «Загальна психологія», «Практикум з загальної психології»
Постреквізити	Післядипломне навчання також закладає фундамент для подальшого засвоєння здобувачами знань та вмінь з циклу дисциплін професійної та практичної підготовки за освітнім рівнем магістр
Методи навчання	Для формувань умінь та навичок застосовуються такі методи навчання: - вербальні (лекція, пояснення, розповідь); - наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація); - метод проблемного викладання; - самостійна позааудиторна робота здобувачів
Засоби діагностики	Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань. Періодична форма контролю – виконання контрольних робіт, розробка проектів, планів, колоквиуми, творчі роботи. У процесі навчання студентів використовуються наступні методи контролю: методи усного контролю, методи письмового контролю, методи практичного контролю, дидактичні тести, спостереження, методи програмованого контролю. Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань студентами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється:

	- систематичний поточний контроль знань під час практичних занять у формі вибіркового усного опитування та практичних завдань, підготовки доповідей за темою заняття, доповнень до доповідей, участі в обговоренні, презентації самостійних завдань. - модульний контроль у формі стандартизованого опитування за теоретичними питаннями, написання студентами поточних письмових тестових завдань, практичних завдань за означеними модулями.
Засоби контролю	поточний контроль, підсумковий контроль (іспит)

Перелік питань до підсумкового контролю вивчення курсу

1. Предмет і задачі психології. Людина, індивід особистість як об'єкт вивчення психології.
2. Зв'язок психології з іншими науками, що вивчають людину.
3. Місце психології в системі сучасних наук.
4. Класифікація психічних явищ: психічні процеси, психічні стани, психічні властивості. Їх ознаки та характеристики.
5. Основні вимоги до методів психологічних досліджень. Їх класифікація, властивості і межі використання.
6. Метод спостереження: визначення, правила організації спостережень, проблема об'єктивності.
7. Бесіда, анкета, інтерв'ю, як способи отримання психологічної інформації. Умови використання
8. Метод тестів: поняття, види, вимоги до тестів, оцінка об'єктивності.
9. Експеримент як основний метод психології. Види психологічних експериментів. Вимоги до їх проведення.
10. Характеристика галузей сучасної психології.
11. Поняття про психіку. Психіка як властивість високоорганізованої живої матерії.
12. Основні функції психіки.
13. Походження і суть терміна "психологія"
14. Ідеалістичні та матеріалістичні уявлення античних філософів
15. Виділення психології у самостійну науку
16. "Наукове" та "побутове" психологічне знання
17. Місце психології в системі інших наук
18. Зв'язок психології з природничими науками
19. Зв'язок психології з гуманітарними науками
20. Наукові школи і напрямки у психології
21. Біхевіоризм та гештальтпсихологія
22. Психоаналіз
23. Принципи і методи психології
24. Організаційні методи психології
25. Емпіричні методи
26. Психологія як професія
27. Психотехніка як галузь психології
28. Галузі діяльності професійного психолога
29. Функції практичного психолога
30. Основні види діяльності психологічної служби
31. Вимоги до психолога. Емпатія
32. Етичний кодекс психолога. Професійно-етичні норми
33. Охарактеризуйте основний вид діяльності, мету діяльності, результат діяльності, основні джерела професійної активності практичного психолога.
34. Охарактеризуйте основний вид діяльності, мету діяльності, результат діяльності, основні джерела професійної активності прикладного психолога.
35. Охарактеризуйте основний вид діяльності, мету діяльності, результат діяльності, основні джерела професійної активності психолога теоретика.
36. Опишіть основні принципи Етичного кодексу психолога.
37. Охарактеризуйте цілі та форми просвітницької діяльності практичного психолога.
38. Охарактеризуйте особливості психодіагностичної діяльності практичного психолога.
39. Охарактеризуйте особливості психопрофілактичної діяльності практичного психолога.

40. Охарактеризуйте особливості психокорекційної діяльності практичного психолога.
41. Опишіть основні види психологічного консультування.
42. Опишіть основні етапи психодіагностичного дослідження.
43. Які форми профілактичної роботи застосовує практичний психолог в своїй роботі?
44. Охарактеризувати посадові обов'язки та вимоги до кваліфікації практичного психолога.
45. Охарактеризуйте основні професійні вміння практичного психолога.
46. Опишіть основні складові професійної придатності особистості практичного психолога.
47. Опишіть роль професійних спілок та асоціацій в роботі практичного психолога.
48. Опишіть специфіку роботи практичного психолога в організації малого бізнесу.
49. Опишіть специфіку роботи практичного психолога в психологічній службі системи освіти.
50. Які форми просвітницької роботи застосовує практичний психолог в своїй роботі?
51. Опишіть основні етапи процедури психодіагностичного обстеження.
52. Опишіть основні вимоги до місця проведення психологічного консультування.
53. Форми практичної роботи психолога (різновиди тренінгової роботи).
54. Основні сфери діяльності психолога.
55. Завдання психології в системі освіти.
56. Основні проблеми психології бізнесу-реклама та менеджмент.
57. Психологічна допомога в сім'ях в подоланні різних психологічних проблем.
58. Психологічна робота в медичній сфері.
59. Психологія праці і організаційна психологія, основні завдання.
60. Психологія в економіці.
61. Психологія в юридичній практиці.
62. Робота психолога в спорті.
63. Психологічне консультування як професійна діяльність психолога.
64. Оцінка ефективності діяльності психолога.
65. Важливі вимога до особистості психолога.
66. Основи організації роботи психолога.
67. Основні складові ефективної моделі психолога фахівця.
68. Індивідуальний стиль діяльності психолога.
69. Основні етапи розвитку психолога-професіонала.
70. Кризи професійного становлення.
71. Основні проблеми психології бізнесу-реклама та менеджмент.
72. Психологічна допомога в сім'ях в подоланні різних психологічних проблем.
73. Психологічна робота в медичній сфері.
74. Психологія праці і організаційна психологія, основні завдання.
75. Психологія в економіці.
76. Психологія в юридичній практиці.
77. Робота психолога в спорті.
78. Психологічне консультування як професійна діяльність психолога.
79. Оцінка ефективності діяльності психолога.
80. Важливі вимога до особистості психолога.
81. Основи організації роботи психолога.
82. Основні складові ефективної моделі психолога фахівця.
83. Індивідуальний стиль діяльності психолога.
84. Основні етапи розвитку психолога-професіонала.
85. Кризи професійного становлення.
86. Проблема професійних деструкцій в розвитку психолога.
87. Розвиваюча функція і її реалізація в роботі психолога (в навчальних закладах, сім'ї та інше).
88. Проблема саморозвитку психолога-професіонала.
89. Типи і рівні професійного життєвого і особистісного самовизначення психолога
90. Рівні організації можливостей які є у психолога-фахівця

Політика курсу

Навчальна дисципліна «Історія психології» є обов'язковою дисципліною для здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Психологія» спеціальності 053 Психологія.

При вивченні навчальної дисципліни «Історія психології» здобувач виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності до програми силабусу, що включають відвідування практичних занять, опрацювання інформаційних джерел та літератури, підготовку до занять, підготовку презентацій.

Запізнені завдання (письмові роботи). Здобувачам вищої освіти, які вчасно не мають можливості скласти домашні завдання викладач надає можливість для їх повторного виконання й складання у визначеним ним термін.

Дотримання академічної доброчесності

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну діяльність педагогічну (науково-педагогічну, творчу)
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для

осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності

Відвідування занять. Відвідувати усі види навчальних занять; вчасно інформувати деканат про неможливість відвідувати навчальні заняття, складати (перескладати) екзамени, заліки тощо через поважні причини; подати підтверджувальні документи, що засвідчують поважну причину, яка унеможливила відвідування навчальних занять, складання (перескладання) екзамينів, заліків тощо; ліквідовувати академічну заборгованість у встановлені терміни.

Література. Уся література, яку здобувачі вищої освіти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика оцінювання курсу

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж 1 семестру

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю
I. Обов'язкові	
1.1. Відвідування лекцій	1
1.2. Відвідування семінарських занять	1
1.3. Робота на семінарському занятті	2
1.4. Виконання завдань для самостійної роботи	2
1.5. Виконання модульної роботи	12
Разом: 60	
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 60	
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 60	

Критерії оцінювання навчальних досягнень

1. Бали за відповіді на групових заняттях – 5 б.:

Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

- Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки – 4 б.

Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки – 3 б.

Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань – 2 б.

Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді – 1 б.

Оцінка «**Відмінно**» - **90-100 балів** ставиться за умов, якщо студент дав лаконічні і ґрунтовні відповіді на всі запропоновані йому питання. Відповідь свідчить, що студент вільно володіє всім матеріалом курсу, передбаченим робочою програмою, при тому, він має не розрізненні знання окремих тем курсу, а володіє ним комплексно. Студент уміє аргументувати свою відповідь, навести необхідні докази, приклади; аналізувати запропоновані ситуації, посилаючись на джерела інформації. Студент розуміє значимість відповідних знань для особистого життя та для майбутньої професійної діяльності, підтверджуючи це конкретними прикладами.

Найвища оцінка ставиться також за вміння наводити протилежні підходи до оцінки тих чи інших феноменів, співставлення різних наукових позицій, уміння вести полеміку з дослідниками. Під час відповіді студент має продемонструвати не репродуктивну, а творчу розумову діяльність.

Оцінка «**Добре**» - **75-89 балів** ставиться за умов, якщо студент викладає відповідь на кожне питання логічно, розкриваючи основний зміст. Разом з тим, відповіді не вистачає ґрунтовності, всебічності, деякі важливі нюанси пропущені. При доборі та наведенні фактів та прикладів студент припускається незначних помилок. В той же час, студент не розуміє актуальності питань які висвітлюються. У висловлюванні власної думки зустрічаються певні неточності. Висновки не носять повного та логічного підсумку.

Оцінка «**Задовільно**» - **60-74 балів** виставляється студенту в разі, якщо він не повністю розкрив питання, або не відповів на деякі з них, що свідчить про відсутність повного комплексного засвоєння матеріалів курсу (знає лише певні теми). Відсутня ґрунтовність у розгляді питань, порушується логіка викладу

питання. Студент не вміє аналізувати матеріал, не розуміє актуальність проблеми для сьогодення. Аргументація відповіді слабка, вибіркова, мають місце суттєві помилки у використанні фактичного матеріалу. Висновки не відбивають суті питання, або відсутні.

Оцінка «Незадовільно» - **21-60 балів** виставляється студенту в разі, коли кожне з питань висвітлено поверхнево, або не висвітленими залишаються більшість питань. В процесі висвітлення питань допущенні значні помилки, студент не знає, або плутає фактичний матеріал, не здатний аналізувати основні проблеми, не демонструє творчої розумової діяльності. Власна думка і висновки відсутні.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне оцінювання та самостійна робота				Екзамен	Сума балів
Змістовний модуль 1	Змістовний модуль 2	Змістовний модуль 3	Змістовний модуль 4		
15	15	15	15	40	100

Рекомендована література

Основна

1. Білецька Т. В., Купчишина В. Ч. Історія психології : навчальний посібник. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2021. 460 с.
2. Історія психології: від античності до початку XX століття : навч. посібник / Авт-уклад. О. П. Коханова, Київ. НВП «Інтерсервіс», 2016. 235 с.
3. Махній М. М. Історія психології : навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2016. 472 с.

Додаткова

1. Данильян О. Г. Основи філософії : Навч. посібник для студентів вузів. Х. : Право, 2003. 352 с.
2. Жуков С. М. Історія психології : Навчальний посібник [вид. друге, допов., виправл. та переробл.]. Київ: Кондор, 2009. 232 с.
3. Корольчук М. С., Криворучко П. П. Історія психології: навчальний посібник. Київ: Ніка-центр, 2011. 248 с.
4. Копець Л. Класичні експерименти в психології : Навч. посібник Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 283 с.
5. Кралюк П. М. Історія філософії України: навч. посібник Острого: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2013. 652 с.
6. Методичні вказівки для самостійних занять з курсу «Історія психології» для студентів спеціальності 053 «Психологія» всіх форм навчання / Упорядник: Стоцький Я. В. Тернопіль: Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, 2019. 48 с.
7. М'ясоїд П. А. Задачі з курсу загальної психології : Навч. посіб. К. : Вища школа., 2000. 183 с.
8. Психологічний словник / Авт-уклад. В. В. Синявський, О. П. Сергєєнкова; [за ред. Н. А. Побірченко]. К. : Наук. світ, 2007 274 с.
9. Роменець В. А. Історія психології: Стародавній світ. Середні віки. Відродження : Навч. посіб. / В. А. Роменець. К. : Либідь, 2005. 916 с.
10. Роменець В. А. Історія психології епохи XVII століття. Епоха Просвітництва : Навч. посіб. / В. А. Роменець. К.: Либідь, 2006. 1000 с.
11. Роменець В. А. Історія психології XIX – початку XX століття : Навч. посіб. / В. А. Роменець. К. : Вища школа, 1995. 614 с.
12. Щербакова І. М. Практикум з історії психології: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. 160 с.

Електронні ресурси

1. <https://lib.nadpsu.edu.ua/>
2. <http://uchebnik.biz/book/320-yetnopsixologiya.html>
3. <http://psychlib.com.ua/category/etnopsihologiya.htm>
4. http://mobile.pidruchniki.ws/16760626/psihologiya/etnopsihologiya_-_savitska_ov
5. http://faculty.Washington.edu/agg/iat_materials.Htm

6. <http://implicit.harvard.edu/implicit/>
7. <http://www.hro.org/fctions/nazi/toler7.htm>
8. <http://psylib.org.ua/books/index.htm>